

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Velika trdnjava zletela v zrak

Nova grozna katastrofa v Španiji — Eksplozija 16 vagonov municije — Cela trdnjava in del mesta Melile uničena — Več sto mrtvih in ranjenih

— Melila, 27. septembra. g. V noči od torka na sredo malo pred polnočjo je zletel v zrak ford Carbrerizas v neposredni bližini Melile (španski Maroko). Iz doslej še nepojasnjenega vzroka je nastala eksplozija v glavnem municijskem skladišču. Nebo se je za hip razsvetlilo kakor ob belem dnevu, nato pa je sledila strahovita eksplozija, kakor da bi bilo izstreljenih naenkrat več tisoč topov. V mestu in bližnji okolici ni ostala cela nit ena šipa. Med prebivalstvom je zavladala strahovita panika, tako da so se ljudje razbežali na vse strani. Koliko žrtev je zahtevala katastrofa, trenutno še ni znano. Vse, kakor pa se sodi, da mora biti število človeških žrtev zelo veliko, ker je razdejano celo predmestje.

— Melila, 27. septembra. O eksploziji v trdnjavi Carbrerizas se doznava sledeče podrobnosti:

V mestu je baš končala gledališka predstava. V kavarnah in barih je bilo še zelo živahno, a tudi po ulicah se je sprehajalo še mnogo ljudi. Okrog pol 12. ponoči se je

nebo nenadoma razsvetlilo in za par trenutkov je bilo vse mesto razsvetljeno kakor ob najlepšem solnčnem dnevu. Že v naslednjem trenutku pa je sledila

strahovita eksplozija. Ljudje so popadali na tla, nad mestom pa je začelo deževati opeke, tramovja, delov oken, vrat, železja, ostankov granat in šrapnelov. Zemlja se je stresla

kakor ob hudem potresu. Ljudje se je polotila nepopisna panika. V strahu so ljudje v nočnih oblekah zbežali na ulice in v paničnem begu hoteli izven mesta. V prvem trenutku je bilo vse trdnjo prepričano, da je sredi mesta izbruhnil vulkan. V sled eksplozije je

nastal požar, tako da je bilo mesto nekaj časa zagrnjeno v gost dim. Prvi eksploziji je sledilo v kratkih presledkih še več manjših, kar je splošno razburjenje še povečalo.

Šele proti jutru, ko so eksplozije popolnoma prenehale in ko je pojenjal tudi požar, se je podal oddelek vojaštva in skupina civilistov nazaj v mesto, da bi ugotovili pravi vzrok grozne katastrofe. Ko so prispeli v bližino trdnjave, se jim je nudila

grozna slika. Tam, kjer je stala prej trdnjava, je zevala le še velikanska jama, vsa okolica pa je bila zasuta s kamenjem in ruševinami. V okrožju 500 m od trdnjave so izgubile vse hiše.

Dva kilometra daleč na okrog pa ni ni ene poslopja, ki bi ne bilo poškodovano. Hiše kažejo široke razpokline, strehe so večinoma udrte, v vsem mestu pa ni ni ene celotne okna.

Kolikar je mogla ugotoviti dosedanja preiskava, je zletelo v zrak skladišče, v katerem je bilo

20.000 kg črnega, 40.000 kg brezdimnega smodnika in okrog 100.000 granat in drugih eksplozivnih snovi.

Izmed vojakov, ki so bili v času eksplozije nastanjeni v trdnjavi, bržkone ni ostal nobeden živ. Največ ljudi je bilo ubitih od kamenja, ki ga je eksplozija vrgla v zrak. O vojakih, ki so bili v neposredni bližini skladišča, pa se splošno domneva, da jih je popolnoma raztrgalo.

Kako veliko je število mrtvih in ranjenih, še ni ugotovljeno. Ni pa dvoma, da je ranjenih od kamenja in drugih ruševin zelo mnogo ljudi. V melilsko bolnico so doslej pripeljali 200 težko ranjenih.

V mestu vlada veliko razburjenje. Vse civilno prebivalstvo je bilo pritegnjeno k reševalni akciji, ki je zelo težavna in nevarna. Vsled eksplozije so razmetane daleč po okolici granate in razna druga eksplozivna sredstva, ki lahko povzročijo še nadaljne nesreče.

Zato morajo zelo previdno odkopavati razvaline, tako da

reševalna akcija napreduje zelo počasi. Nekatere skale, ki jih je vrglo daleč v mesto, so tako velike, da jih bodo morali razstreliti, ker jih drugače sploh ne morejo odstraniti. Pod eno tako skalo so našli mrtvo celo družino, stariše s štirimi otroci, ki so se očitno v prvem strahu stisnili ob zid, kjer jih je nato zadela ogromna skala.

Doslej so izkopali izpod razvalin 85 grozno razmešanih trupel,

kotih identitete sploh ne bo mogoče ugotoviti. Koliko je bilo v času eksplozije nastanjenega v trdnjavi vojaštva, ni znano, ker oblasti število vojaštva skrbno prikrivajo. Ker pa je bila ta trdnjava ena glavnih španskih oporišč v

Maroku, se domneva, da je bilo v trdnjavi gotovo okrog tisoč vojakov.

— Madrid, 27. septembra. Vest o eksploziji v Melili je napravila v prestolici, ki je še pod vtisom grozne katastrofe v madridskem gledališču, silno porazen vtis. Guverner španskega Maroka, general Jurijo, je prejel poročilo, glasom katerega je katastrofa v Melili zahtevala veliko število človeških žrtev. V bolnico so doslej prepe-
ljali

215 težko ranjenih.

Število mrtvih pa še ni ugotovljeno niti približno. Po njegovem mnenju je katastrofa posledica neprevidnosti. — Materijalna škoda znaša več milijonov, ker je bila trdnjava ena najmodernejših. Vojaške oblasti so odredile strogo preiskavo, da ugotove vzrok nesreče.

Radikali niso zmožni za odločne sklepe

Odmevi in posledice včerajšnje kompromisne resolucije glavnega odbora. — Vukičevići triumfirajo. — Ogromna razlika med ostrimi besedami in neodločnimi sklepi.

— Beograd, 27. septembra. Širši glavni odbor NRS je snoči po tridnevni zasedanju zaključil svoja posvetovanja in sprejel resolucijo, v kateri se docela solidarizira z izjavami, ki jih je podal Aca Stanojević, ter s poročilom ožjega glavnega odbora o političnem položaju. Ker sta vsebovala Stanojevićev govor in politično poročilo glavnega odbora ostro obsodbo Vukičevića in njegove politike, sprejeta resolucija pa proglašala obe ti dve enunciaciji za naziranje širšega glavnega odbora, pomenja tudi ta navidežno mila resolucija nezaupnico vladi, vendar pa iz tega ne izvaja nikakih konsekvenc, ki bi bile v vsaki res demokratični in civilizirani državi samoumevne. Značilno je, da sta oba radikalna tabora z resolucijo zadovoljna. Predvsem naglašajo radikalni brez razlike struj svoje zadovoljstvo nad tem, da ni prišlo do razkola v stranki. Za glavni pozitivni uspeh posvetovanja glavnega odbora smatrajo izvolitev Ace Stanojevića za predsednika stranke, s čemur je po njihovem mnenju odstranjen eden glavnih vzrokov dosedanjih razprtij.

Vukičevići z zadoščenjem ugotavljajo, da je glavni odbor na celi črti popustil ter da je ostalo razmerje v stranki v glavnem nespremenjeno. Velja Vukičević ima po njihovem mnenju še vedno večino v poslanskem klubu in bo potem takem lahko tudi še nadalje odločal v vseh političnih zadevah.

Neradikalne kroge je predvsem zanimal vzrok nenadne popustljivosti glavnega odbora. Vodilni član ožjega glavnega odbora je tozadevno pojasnil vašemu dopisniku, da je dobil glavni odbor na merodajnem mestu, v katerega ima in mora imeti popolno zaupanje, zagotovilo in garancijo, da sedanji režim ne bo več ostal dolgo na krmlju in da bo sedanja vlada v najkrajšem času odstopila. Zato ne bi imelo smisla streljati na politične mrtvece, kakoršna sta Vukičević in dr. Korošec.

V demokratiških krogih sklepom glavnega odbora radikalne stranke ne pripisujejo nikake važnosti. V njihovih vrstah se naglašja, da iz resolucije sploh ni razvidno, komu je bila prava stvar potrebna vsa ta gonja proti vladi in režimu, ko je ostalo vse pri starem. Predsednik zemljoradnikov Joca Jovanović pa je v izjavi, ki jo je podal novinarjem, naglašal, da je iz razprave sejah širšega glavnega odbora razvidno predvsem sledeče:

Glavna vladna stranka je ugotovila: 1. da je stanje v državi tako, kakor ga je že mnogo prej slikala opozicija, to je slabo in nevarno; 2. da je za vse to odgovoren sedanje nesrečni režim; 3. da je za dogodek 20. junija odgovoren režim četverne koalicije; 4. da je nujno potreben sporazum s Hrvati, odnosno KDK, ki ga pa pod sedanjo vlado in na podlagi sedanje vladne kombinacije ni mogoče doseči; 5. da radikalna stranka obsoja blejski pakt, ki ga je sklenil Velja Vukičević na lastno pest, ter da v celoti ne odobrava Vukičevićeve politike; 6. da je sedanja vladna kombinacija nevarna, ter da je treba iskati nove.

V ostalem pa je Joca Jovanović mnenja, da se ne bo prišlo tako kmalu do sprememb in da bo treba počakati na sestanek Narodne skupščine, ko se bo videlo, ali bodo pristajali glavnega odbora svoje besede podkrepili z dejanji. Vprašanje pa je tudi, kako stališče bo zavzel radikalni poslanski klub. Če bodo radikalni ministri ostali še nadalje v vladi in če bodo pristajali glavnega odbora v skupščini še nadalje glasovali za vse vladne predloge, potem lahko ostane še dolgo časa vse pri starem. Za obnovo in razčiščenje v radikalni stranki so potrebne nove skupščinske volitve, ki pa jih ne sme voditi radikalna stranka, marveč si mora priboriti svoje mandate iz opozicije, odnosno vsaj iz nevtralnosti.

Povratek kraljeve rodbine v Beograd

— Beograd, 27. septembra. Danes zjutraj ob 7. je prispel semkaj dvorni vlak, s katerim so dopotovali kraljica in oboja princa z letovanja na Bledu. S kolodvoru se je kraljica s spremstvom takoj podala na dvor. Tako kraljici kakor obojima princema se pozna, da jim je letovanje na Bledu zelo prišlo. V slučaju lepega vremena bo kraljeva rodbina odpovala še za nekaj dni v Topolo.

Seja vodstva KDK

— Zagreb, 27. septembra. Danes dopoldne se je vršila seja vodstva KDK. Seji je prisostvovalo tudi več narodnih poslancev, ki so poročali o položaju v svojih okrožjih. Na dnevnem redu so bila interna organizacijska vprašanja, podrobno pa se je proučevala izvedba socialnega bojkota. Pri tej priliki se je razpravljalo tudi o poročilu organizacije v Novski, kjer

je tamošnji sreski poglavar odredil proti KDK pravcato obsedno stanje. KDK bo ukrenila primerne korake, da zaščiti svoje pristaje. Nadalje se je vršila razprava o pripravah za občinske volitve v Bosni in Hercegovini, ter so bila izdelana podrobna navodila za vse tamošnje pristaje.

Stara slika v skupščinskih odborih

Beograd, 27. sept. Za danes popoldne je sklicana seja sekcije zakonodajnega odbora, ki razpravlja o meničnem in čekovnem zakonu. Dopoldne se je vršila plenarna seja finančnega odbora, ki pa ni mogla razpravljati, ker zopet ni bil novizec finančni minister. Na dnevnem redu je bilo vprašanje dolžitve kurza za reparacijske dobave pred letom 1922. Ker finančni minister tudi ni podal svojega mnenja, je bila izvoljena posebna sekcija, ki naj to vprašanje podrobno prouči. Seja finančnega odbora je bila nato odgojena in bo prihodnja sklicana pismenim putem.

Beograjski kongres za zaščito avtorskih pravic

Beograd, 27. sept. V dvorani Oficirskega doma je bil danes na svečan način odprt mednarodni kongres za zaščito avtorskega prava. Otvoritev se je udeležila celokupna vlada in poseben kraljev delegat. Kongres je otvoril Branko Nušić, ki je bil nato izvoljen tudi za predsednika kongresa. Po svečani otvoritvi so bile izvoljene posamezne sekcije, ki bodo popoldne pričela s podrobnim delom. Kongresa se udeležujejo zastopniki vseh evropskih držav.

Iz šolske službe.

— Beograd, 27. septembra. Na predlog prosvetnega ministra je premeščen strokovni učitelj trgovske akademije v Mariboru Makso Kovčič za strokovnega učitelja na dvorazredno trgovsko šolo v Ljubljano.

Zopet hud potres na Grškem

— Atene, 27. septembra. Atene je snoči zadel znova hud potres, ki je malo zaostaja za pomladansko katastrofo. Proti večeru je nastal najprej hud vihar, kateremu je sledilo votlo podzemno bobnenje z močnim valovanjem zemeljske površine. Prebivalstva se je lotila velika panika in je v strahu zapustilo svoja bivališča ter bežalo na prosto. Večinoma so prizadete zopet one pokrajine, ki so bile uničene že po pomladanskem potresu. Vse nove zgradbe so porušene. Nepoškodovana je le malokatera hiša. Koliko človeških žrtev je zahtevala katastrofa, trenutno še ni znano.

Zagonetna usoda treh čeških letal

Praga, 27. septembra. Češke Slovo poročajo, da bi se imelo odkriti spomenika generalu Stefaniku, ki se je vršilo preteklo nedeljo v Bratislavi, udeležiti tudi pet vojaških letal V Bratislavo pa sta dospela le dva letalca, dočim ostale tri še do danes pogrešajo. Sprva se je mislilo, da so zašli morda na avstrijsko ozemlje. Vse poizvedbe za njimi pa so ostale doslej brezuspešne.

Žrtve viharja na Portoriki

— Washington, 27. septembra. Po brzokavki guvernerja Portorike navaja oficijelno poročilo o žrtvah zadnjega tornada, ki je uničil otok, nastopne številke: 244 mrtvih, 1158 ranjenih in 10 pogrešanih.

Po madridski katastrofi

— Madrid, 27. septembra. Včeraj so potegnili izpod ruševin pogorelega gledališča Novedades še 100 trupel. Španski ministri svet je votiral 100.000 pezet (okrog 1 milijona dinarjev) za sorodnike žrtev.

Poljsko - litovski obmejni incident

Kovno, 27. sept. Kakor poročajo vojaške obmejne oblasti, je bil na meji aretiran neki poljski štabni častnik, ko je skušal prekrčiti demarkacijsko črto. Ta vest je povzročila v tukajšnjih krogih veliko senzacijo.

Začasni predsednik Mehike

— Mexico City, 27. sept. Poslan. zbornica je danes v poizkusnem glasovanju izvolila sedanjega notranjega ministra Emilia Portes Gila za interimističnega predsednika. Gil bo kot naslednik Callesa nastopil 1. decembra predsedniško mesto, ki ga pa bo zavzemal še do 5. februarja 1929.

Kjo bo abesinski kralj

— London, 27. sept. Razne abesinske stranke so sklenile, da proglasijo Rastafarija za abesinskega kralja.

Kako bi radi zabrisali Nobilovo blamažo

— Oslo, 27. septembra. Italijansko poslanstvo je zaprosilo norveško zunanje ministrstvo, naj bi priredilo ladji «Città di Milano» oficijelen sprejem. Komunističen član mestnega sveta je v imenu delavske stranke takoj izjavil, da se on in njegovi strankini pristaji ne bodo udeležili sprejema. Delavska stranka je obenem pozvala prebivalstvo na energično protestno akcijo.

Amnestija v Albaniji

— Tirana, 27. sept. Povodom proglastitve Ahmeda Zogu za albanskega kralja je bil danes objavljen obširen ukaz o amnestiji. Amnestija se nanaša na politične in navadne zločine. Težkim zločincem, ki so obsojeni na večletno ječo, bo znatno zmanjšana kazen, manjši zločinci pa bodo na dan kronanja spušteni na svobodo.

Vihar ubil celo mesto

— Palmbeach, 27. sept. Reuterjev urad javlja, da je bilo pri zadnjem viharju ubito celokupno prebivalstvo malega mesta Petikan-City. Po prevladnih cenitvah menijo, da znaša število mrtvih 2200.

Pariški advokat noče zavarjati Paniše Račića

Pariz, 27. sept. Sloviti francoski odvetnik Geaffery, ki so ga Puniševi prijatelji skušali pridobiti za to, da bi prevzel obrambo Puniše Račića in njegovih sokrivcev, je ponudbo odklonil. Izjavil je, da bi brez nadaljnega prevzela obrambo, če bi proces ne imel političnega ozadja. Tako pa se ne sme vmešavati v jugoslovenske notranje-politične spore.

Večne zarote na Španskem

Pariz, 27. sept. Kakor poročajo listi iz Madrida, so na Španskem zopet odkrili zaroto proti španski diktaturi. Izvršenih je bilo mnogo hišnih preiskav. Guvernerji španskih provinc so dobili nalog, naj strogo nadzorujejo vse meščanske in vojaške organizacije.

Iz ljubljanske kronike

Ljubljana, 27. septembra.

V predmestju Ljubljane, zlasti pa v Štepanji vasi in Mostah, se je včeraj naglo raznesla vest, da so v grmovju ob Ljubljani v Štepanji vasi našli trupelce novorojenčka. Trupelce sta našla stražnik Humar in neki ribič, ki sta tam v bližini lovila ribe, a na sled ju je privlekel ribičev pes. Ta je ve čas vohal v zrak, cvilil, tekkel sem in tja in končno šinil v grmovje. Stražnik in ribič sta bila radovedna in sta stopila za njim. V grmovju sta našla zavoj, ki je nekam čudno smrdel. Ko sta ga odvila, sta zagledala že skoraj razpadlo otroško trupelce.

O dogodku je bila najprej obveščena stražnica, nato pa policijska direkcija. Policijski zdravnik dr. Lapajne, ki nadomešča odsotnega zdravnika dr. Avramovića, je dognal, da je trupelce ležalo že najmanj mesec dni v grmovju. Gre za novorojenčka, ki je bil rojen živ, a ga je mati najbrž takaj po porodu zavila v cunj in skrila v grmovju ob Ljubljani, kjer se je nesrečno dete zadušilo. Trupelce so pokopali na pokopališču pri Sv. Križu, za brezsrčno materjo pa poizveduje policija.

Policijska preiskava proti stavbinskemu delavcu Cirilu Z., ki je osumljen umora posestnikovega sina Ivana Podplatinika, je bila včeraj zaključena. Ker policija nima zadostnega materiala proti njemu, ga je včeraj izročila sodišču, ki bo vodilo nadaljnjo preiskavo. Od orožnikov namreč manjkajo dozdaj vsa podrobna poročila, ki bi nudila zadosten dokaz o Z-jevi krivdi.

Fatalna zamenjava se je te dni pripetila v garderobi na glavnem kolodvoru. Tamošnji uslužbenec je nekemu potniku, ki se je menda pripeljal iz Zidanega mosta, izročil na mesto njegovega sodčka, kovčeg poln prtljage. Neznane je kovčeg vzel in ga ni bilo več na spregled. Šele ko se je pojavil pravi lastnik kovčega, so ugotovili pomoto in pri skontaciji so opazili fatalno zamenjavo. V kovčegu je bil en damski plašč, vreden 1200 Din, črna suknena obleka, vredna 1200 Din, dalje pepita plisirano krilo, vredno 500 Din, dve svileni bluzi, vredni 500 Din, temnomodra svilena obleka, vredna 1500 Din, temnomodra suknena obleka, vredna 1500 Din, svilena ruta vredna 400 Din, klobuk, vreden 400 Din in tri garniture perila, vredne okoli 900 Din. Skupna škoda znaša okoli 7800 Din. Sod, ki ga je pustil neznanec, je pa bil brez vsake vrednosti.

Tatvine so na dnevnem redu. V Šiški so neznani tatovi obrali brajdo posestnice Helene Zadnikar in ji odnesli za 200 Din grozdja. Včeraj ponoči je po postal žrtev tatov fotograf Hugo Hibšer. Tatovi so vložili v njegovo izložbeno okno v Gosposki ulici in mu odnesli 9 slik. Škoda znaša 800 Din.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 0—228475, Berlin 0—13575, Bruselj 0—79124, Budimpešta 0—9264, Curih 10941—10971 (10956), Dunaj 8.002—8.032 (8.017), London 275.83—276.63 (276.23), Newyork 56.84—57.04 (54.94), Pariz 221.3—223.3 (222.3), Praga 168.37—169.17 (168.77), Trst 0—297.7.

Effekti: Celjska 158—0, Ljubljanska kreditna 128—0, Praštrediona 920—0, Kreditni zavod 175—0, Veveče 105—0, Ruše 265—285, Stavbna 56—0, Sešir 105—0.

Lesni trg: Tendence neizpremenjena. Zaključen je bil 1 vagon hrastovih in bukovih pragov.

Deželni pridelki: Tendence zvrstješa. Cene so ostale neizpremenjene. Zaključena sta bila 2 in pol vagona pšenice.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Dunaj 801.71, Berlin 13.575, Budimpešta 9.9264, Bruselj 7.9124, Milan 297.70, London 276.23, Pariz 222.30, Newyork 56.94, Praga 168.77, Curih 10.956.

Effekti: Volna škoda 442.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9.1275, London 25.1975, Newyork 519.55, Pariz 20.32, Milan 27.16, Berlin 123.87, Praga 15.40, Budimpešta 90.51.

Enakopravnost pod kleroradikalnim režimom

Štirikrat večja Srbija plačuje manj poslovnega davka nego Slovenija. — Kje je več delavstva, v Sloveniji ali v Srbiji? — »Slovenec« postavljen na laž.

Aha! Zda vemo, koliko je ura. Tako bi mogoč zaključiti normalen Slovenec čitanje statističnih podatkov o donosu direktnih davkov za mesec julij, ki jih objavlja po podatkih statističnega oddelka generalne direkcije neposrednih davkov beograjska »Politika« v eni zadnjih števil.

Oglejmo si najprej nekaj podatkov, ki so za splošno zanimivi. Julija meseca je plačala Srbija s Črno goro uradniškega davka 4.570.051 Din, Hrvatska in Slavonija 1.109.720, Vojvodina 1.492.275, Bosna in Hercegovina 1.543.909, Slovenija 801.788.

Največ davka je plačala Srbija. Pa to ne morda, ker ga iz svojega plača. Pač, ker ima med vsemi pokrajinami največ uradnikov. Kar dajmo iz državne blaginje! Saj je država hranitelj, saj od nje žive naši dobavitelji, saj je domovina molzna kralja. Razume se, da se število uradništva ravna po kulturni in civilizacijski stopnji in ne obratno. Zato bi morala po srbskem merilu imeti Slovenija mnogo več uradništva, ali pa Srbija mnogo manj. Največ denarja za uradništvo gre v Srbijo, tudi če odbijemo ono, kar prejema Beograd kot središče državne uprave in sedež vseh ministrstev.

Druga, nič manj značilna statistika se tiče davka na ročno delo. Srbija je plačala s Črno goro 2.504.344 Din, Hrvatska in Slavonija 4.429.414, Vojvodina 1.761.064, Bosna in Hercegovina 1.328.630, Slovenija 2.215.770.

Pred kratkim so naši listi objavili službene podatke, ki so dokazovali, kako je lani uboga Slovenija plačala 6 krat toliko ročnega davka kakor štirikrat večja Srbija. Lahko tudi rečemo s štirikrat večjo gospodarstvom, s parkrat večjo industrij. Te očitni kraji in zapostavljanje naših krajev »Slovenec« ni znal odgovoriti in jo opravičiti drugače, nego da je segel po najbližji laži in zatrjeval, da je delavstva v Sloveniji pač mnogo več, nego v Srbiji. Naše časopisje mu je takoj odvrnilo, da je po službenih podatkih v Srbiji najmanj še enkrat toliko delavstva, kakor v Sloveniji. Nato je »Slovenec« umolknil. Odnehal je in sam se je v srcu sramoval davčne in socialne politike kleroradikalnih ministrov. Sedaj je naša trditve prejela lepo, službeno zadoščenje. Iz pravkar objavljenega izkaza meseca julija plačanega ročnega davka izhaja, da je v Srbiji več delavstva, nego v Sloveniji, saj je donos tega davka v Srbiji nakrat večji kot v Sloveniji! »Slovenec« je torej uprav službeno postavljen na laž.

Zanimive so te številke tudi zato, ker je Slovenija plačala več ročnega davka nego Vojvodina, čeprav je znano, da je Vojvodina mnogo bolj industrijska ko Slovenija.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Vlomilska karijera Srba Djorića v Parizu. — Eksplozija v Beogradu. — Novosadska vohunska afera. — Komunistični pokret v Zagrebu. — Vest mu je rešila življenje.

Kakor smo že poročali, je pariška policija aretirala nevarno vlomilsko družbo, ki ima na vesti vse večje vlo-me zadnjega časa v Parizu in katero so tvorili Srbi pod vodstvom nekega Milana Djorića. Djorić je iz Beograda in je živel v Parizu zelo razkošno. Znal si je pridobiti dostop v najboljšo pariško družbo. Nastopal je vedno zelo samostojno in je bil vedno oblečen po najnovejši modi. Govori več jezikov, kar mu pri vlomih večjega stila prav dobro služilo. Svoje žrtve je Djorić obiskoval vedno maskiran in z rokavicami na rokah. Vlomil je v českoslovaške poslaništvo, kjer je oropal poslanikovo ženo Osusko. Odsel je na kavi v vrednosti tega velikega vroma. Okoli 4. ure zjutraj se je poslaniškova soproga prebudila. Zdelo se ji je, da čuje ropot v sobi. Istočasno je zagledala pred seboj vlomilca s črno svileno masko na obrazu, z rokavicami na rokah in s samokresom, naperjenim na njo. Osuska je kriknila, toda vlomilec ji je zagrozil, da jo ustrelji, če se le gane. Vprašal jo je, kje je njen mož. Osuska se je skušala pomiriti in je odgovorila, da je mož odsoten. Vlomilec je stopil v drugo sobo. Gospa je hotela to izkoristiti in je planila k vratom ter jih hotela zapreti. Njeno nameri je vlomilec pravočasno opazil in jo presenečil. Nato je ponovno naperil samokres na njo in ji zapovedal, da mora ležati v posteljo in se ne sme ganiti. Udaril jo je tudi s pestjo po glavi in nato pograbil vse, kar mu je prišlo pod roko. Ravno tako je Djorić vlomil v stanovanje gospe Bernheim, žene bogatega pariškega trgovca. Bernheimova se je mudila na letovisku v Deauvilleu. Nezačeti poset je morala sprejeti njena prijateljica Fischerjeva. Tej je Djorić odnesel dragocenosti za pol milijona frankov. Tudi tu se je pojavil rano zjutraj v rokavicah, s samokresom in v črno masko na obrazu. Vlomilec je najprej prerezal telefonski vod in nato zaklical prestrašeni dami: Ako mi takoj ne izročite vseh dragocenosti, vas ustrelim! Gospa se je tako prestrašila, da je vlomilec naperil na njo samokres, da je začela na ves glas klicati na pomoč. Tedaj je vlomilec navahnil na njo in jo začel dušiti. Izpustil jo je šele, ko mu je prisegla pri življenju svojih otrok, da ne bo črhnila besede. Ko je vlomilec pobasal v kovčeg vse dragocenosti,

Najvažnejše bo za nas v gospodarskem pogledu primerjava podatkov o davku na poslovni promet.

Srbija s Črno goro je namreč plačala davka na poslovni promet v mesecu juliju 3.827.138 Din, Hrvatska in Slavonija 6.827.674, Bosna in Hercegovina 2.694.771, Slovenija 3.836.909.

Srbija šteje s Črno goro 36,38% celokupnega prebivalstva, Slovenija le 8,8%. A navzlic temu je slovenija plačala od iste vrste davka ravno toliko, oziroma še za nekaj tisočakov več, nego štirikrat večja Srbija z državnim prestolom vred, z državnimi dobavami, s stomilijonskimi licitacijami vojnega in prometnega materiala, z velikimi vojaškimi arzenali, tvornicami od Beograda do Djevdjellje, rudokopi, premogovniki itd.

A obubožana Slovenija, ki se komaj preživlja s tujskim prometom, ki je od države povsod zanemarjena in tretirana kot prava pastorka, plača več poslovnega davka, nego Srbija in Črna gora s štirikrat večjim prebivalstvom in približno tako velikim konzumom širokih slojev na deželi.

Naša industrija mora zastajati in segati po prestankih dela, čim se pojavi najenostavnejše pomanjkanje vagonov. Trgovina nazaduje radi padanja konsuma, obrti so na robu propada. Država ne daje nobenih kreditov, naša tujska industrija je docela navezana nase. Kredit Narodne banke gre do v prvi vrsti v srbske kraje. Ravno tako posojila Hipotekarne banke, direkcije za posojila kredit, pa »Iliracije«, nove železnice (Puniša Račić je hotel, da gre nova jadranska železnica do Albanije mimo njegovih gozdnih posestev okoli Črne gore dol v Kotor. To je odobrila tudi kleroradikal-ska večina februarja meseca) itd.

Naj navedemo še eno zanimivo primerjavo iz te julijske davčne statistike.

Slovenija je plačala kot rečeno davka na ročno delo v tem mesecu 2.215.770 Din. Prištejmo k temu uradniški davek 801.788 Din, dobimo skupaj 3.017.558 Din. Davka na promet je približno toliko 3.836.909 Din, poslovni davek kakor tudi davek ročnega dela z uradniškim davkom skupaj pa znašajo približno toliko (vsak zase!) kot so neposredni davki brez izrednega pribitka, to je 3.055.906 Din!

Delavci in uradniki so dosedaj plačali toliko davka kakor je ostalih neposrednih davkov odšteta vsa trgovina, obrt, industrija, veleposredstva, banke, vse, kar predstavlja premoženje, bogatijo in kapital v Sloveniji.

Pa recite, da se SLS ne »razume« na socialno politiko? Ugovarjajte da ni SLS »pobornica« delovnega ljudstva in »zaščitnica« malih ljudi! Govorite o socialni pravici, o krščanskem socializmu.

je sedel na divan in si prižgal cigareto. Na njeno vprašanje, zakaj ne odide, je odgovoril, da se mora odpočiti in da se mu ne mudi. To sta dva najzanimivejša primera velikih vlovov Milana Djorića. Pri drugih vlovih je sodelovala tudi njegova topla, ki je štela 8 članov, samih Srbijancev. Tolpa je v Parizu in okolici pokradla dragocenosti za nad 2 milijona frankov. Djorić in njegovi tovariši so se vedli pri zaslišanju zelo cinično.

Včeraj zjutraj je nastala v tovarni eksplozivnih snovi Fakri & Co v Malem Mokrem pri Beogradu velika eksplozijska katastrofa, ki je uničila del tovarne. Eksplozija je zanesla ogenj, ki je ogrožal v bližini stoječa poslopja, v katerih so velike množine eksplozivnih snovi. Gasilec se je posrečilo dopolne požar lokalizirati. Poslopje, v katerem je nastala eksplozija, je popolnoma razrušeno. Vojaške in civilne oblasti so uvedle preiskavo, da se dožene, kdo je katastrofo zakrivil. V Beogradu so celo razključene govorice, da so municijsko skladišče zažgali neki sumljivi moški, ki so se nekaj dni pred nesrečo potikali okoli municijske tovarne in ki so baje vohuni neke sosedne države. V koliko so senzacionalne govorice resnične, bo pokazala preiskava.

Iz Novega Sada poročajo nekatere podrobnosti o veliki vohunski družbi, ki jo je nedavno izsledila tamonjska policija. Glavni vodja jipsijske družbe je bil neki Dragotin Dimić, trgovec po poklicu. Ko je zavohal, da ga bodo aretirali, je pobegnil na Čehoslovaško. Zagrebški listi zatrjujejo, da se Dimić nahaja v Pragi. Mož je baje vohunil v prid neke tuje države že tedaj, ko je bil srbski oficir. Po prevratu je postal trgovec in dobavitelj novosadske letalske čete. Tako je bil vedno v stiku z višjimi oficirji in je mogel se naprej vohuniti. Pri vojaških oblastih je živel veliko zaupanje. To dokazuje dejstvo, da mu je letalsko poveljstvo poveljniku nakup letal za vojaštvo na Francoskem. Druge podrobnosti o tej senzacionalni vohunski aferi še niso znane, ker oblasti v interesu preiskave drže vse v največji tajnosti.

Včeraj je poročal vodja politične policije v Zagrebu dr. Bogičević o komunističnem gibanju v Zagrebu in

okolici. Po tem poročilu so postali za grebski komunisti po umoru v beograjski skupščini izredno agili. Zato je politična policija posvetila komunistom posebno pozornost in je morala na podlagi uvedenih preiskav tudi aretirati številne komuniste. Policija je odredila tudi številne preiskave, tako v uredništvu komunističnega lista »Borba«, na stanovanju Viljama Horvaja na Illici, ki je znan komunistični agitator in še v drugih stanovanjih na Vinogradski in Tkaličevi ulici. V zvezi s temi preiskavami so bili aretirani komunistični agitatorji Viljem Horvaj, Blaž Vanjin, Dragotin Novaković, La-za Čučković, Mihajlo Vrančević, Peter Očko, Kosta Simonović in Andrija He-brand. Vse je te dni politična policija oddala sodišču. Aretirani komunisti so baje kupili veliko množino papirja pri trdnici Kondor na Illici in ga odpeljali v svoje prostore na Vinogradski cesti, da bi ga uporabila za propagandni komunistični tisk. Pri hišni preiskavi so tudi odkrili važne listine o komunističnem rovarstvu na Poljskem. Razen tega so našli veliko množino komunistične propagandne literature ki je pri nas prepovedana.

Pred dnevi se je odigrala v bližini Bečkerek pretesljiva drama. Lepa 18letna hčerka poljedelca Ivana Eliza-beta naj bi se omožila s 45letnim Petrom Hermanom. Starši so ji prigovarjali, dekle pa ni hotelo o tem ničesar slišati, ker je ljubilo nekega mladeniča, ki ga je spoznalo na plesu. Slednji se je morala hči pokoriti volji staršev in v soboto je Elizabeta stopila pred oltar. Ze naslednje jutro je pa izginila iz mozeve hiše, ker je spoznala, da z njim ne more živeti. Odsila je k svoemu ljubčku in mu povedala, da je pobegnila od moža in da ga bo zastrupila. In res si je kupila v lekarni strih-nina. Nato se je vrnila in natrosila strupa v kavo ter jo ponudila možu. V trenutku, ko je nič hudega sluteči mož nastavlil skodelico na usta, da bi izpil zastrupljeno kavo, se je v Elizabeti oglasila vest. Kriknila je in izbila možu skodelico iz rok. Mož je nazna-nil ženo oblastim, ki so jo takoj zaslišale. Elizabeta je priznala, da je hotela svojega moža, katerega je morala na pritisk svojih staršev vzeti, zastrupiti in se ga tako odkriti.

CIRKUS

je nepozaben dogodek. Kar je ustvaril

Charlie Chaplin

v tem svojem filmu, je nedosegljivo.

Zimski vojni red

S 1. oktobrom stopijo v veljavo sledeče spremembe:

Na progi Grobelno-Rogatec vozijo od 1. oktobra 1928 dalje dnevno redno sledeči vlaki: Vlak št. 8132, odh. Grobelno 8.25, prihod Rogatec 9.30; vlak št. 8138, odh. Grobelno 15.58, prihod Rogatec 17.03; vlak št. 8140, odh. Grobelno 20.42, prihod Rogatec 21.47; vlak št. 8162, odh. Grobelno 9.10, prihod Rogatec 11.25; vlak št. 8121, odh. Rogatec 5.23, prihod Grobelno 6.33; vlak št. 8133, odh. Rogatec 12.10, prihod Grobelno 13.22; vlak št. 8137, odh. Rogatec 17.23, prihod Grobelno 18.35; vlak št. 8161, odh. Rogatec 5.00, prihod Grobelno 8.00.

Na progi Jesenice-Bistrica Boh. jezero izostane vlak št. 916, odh. Jesenice 17.10, prihod Bistrica Boh. jezero 18.02 ter vlak št. 913 odh. Bistrica Bohinjsko jezero 8.28, prihod Jesenice 9.23.

Na progi Ljubljana gl. kol.-Kamnik izostane nedeljski vlak št. 8439, odh. Kamnik 20.07, prihod Ljubljana gl. kol. 21.20 z ozirom na to, da vozi vsaki dan, torej tudi ob nedeljah vlak št. 8465 z odhodom iz Kamnika ob 18.25 in prihodom v Ljubljano gl. kol. ob 19.55. Vnovič opozarjamo, da vozi ob nedeljah in praznikih iz Ljubljane gor. kol. v Kamnik vlak št. 8468, z odhodom iz Ljubljane gor. kol. ob 7.00 in prihodom v Kamnik ob 8.20. Potniki iz postaje Ljubljana gl. kol. se lahko poslužujejo gorenjskega vlaka št. 912 (odh. Ljubljana gl. kol. ob 6.50) ter morajo na gorenjskem kolodvoru prestopiti na kamniški vlak.

Na progi Jesenice-Kranjska gora izostane vlak št. 8620, odh. Jesenice 7.50, prihod Kranjska gora 8.34 ter vlak št. 8613, odh. Kranjska gora 8.43, prihod Jesenice 9.18; nadalje vozita vlaka št. 8617-8618 na progi Jesenice-Planica le ob sobotah, nedeljah, praznikih in dnevih pred prazniki. Vlak št. 8617 odhaja iz Planice ob 18.10 ter prihaja na Jesenice ob 18.55 in vlak št. 8618 odhaja z Jesenic ob 21.22 ter prihaja v Planico ob 22.23.

S 7. oktobrom 1928 stopijo v veljavo sledeče spremembe:

Na progi Zagreb-gl. kol.-Zidani most-Mari-bor gl. kol.-Dunaj izostane brzovlak št. 8, odh. Zagreb gl. kol. 20.50, prihod Maribor gl. kol. 0.25 in prihod Dunaj 6.41; vozi mesto tega brzovlaka št. 10 z odhodom iz Zagreba gl. kol. ob 23.25 in prihod Maribor ob 3.10, kjer ima zvezo z brzovlakom Dunaj-Trst, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 4.00, ter prihaja na Dunaj ob 9.36.

Na progi Vel. Kaniza-Kotoriba-Pragersko-Ljubljana-Trst izostane brzovlak št. 210-1101-501-602-705, odh. Velika Kaniza 23.25, odh. Ljubljana gl. kol. 5.26 in prihod Trst 9.41 vozi pa zato brzovlak št. 210-1103 z odhodom iz Vel. Kanize ob 23.05 ter prihodom v Pragersko ob 1.55, kjer ima zvezo z brzovlakom Dunaj-Trst, ki odhaja iz Pragerskega ob 2.16 in iz Ljubljane ob 4.57 in ki prihaja v Trst ob 9.05.

Na progi Trst-Ljubljana gl. kol.-Maribor gl. kol.-Dunaj izostane brzovlak št. 710-603

—504—D188 odh. Trst 20.30, odh. Ljubljana gl. kol. 1.21, odh. Maribor gl. kol. 4.45 in prihod Dunaj 10.15, ter vozi mesto tega brzovlaka št. 708-601-502—D188 z odhodom iz Trsta ob 19.05, iz Ljubljane gl. kol. ob 23.56, iz Maribora gl. kol. ob 4.00 in s prihodom na Dunaj ob 9.36. Potniški vlak št. 612, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 9.25 proti Dunaju, bo odhajal pričeni s 7. oktobrom 1928 že ob 8.55 iz Maribora gl. kol. Potniški vlak št. 528, ki odhaja iz Jesenice ob 18.02 proti Celovcu, odh. Beljaku, bo odhajal iz Jesenice ob 17.40.

Stenski vojni red avstrijskih zveznih železnic, veljavni od 15. maja 1928, bodo nadomeščeni z novimi, veljavnimi od 7. oktobra 1928.

Sport

Finale za prvenstvo LNP

V nedeljo, 30. t. m.

V nedeljo, 30. t. m. se srečata v prvi finalni tekmi za prvenstvo Ljubljanskega Hazona Podsvetva okrožna prvaka mariborskega ter ljubljanskega okrožja, družini I. S. S. K. »Maribor« ter predvidoma ljubljanske »Ilirije«, ki ima sicer odigrati še okrožno finale z družino S. K. »Sivnicio« iz Cerknice, ki pa po svojih dosedanjih uspehih ni more ogroziti pozicije v prvenstvu in je zmaga bel-zelenih skoro toliko kot gotova stvar.

Družina »Maribor« je bila vedno opasen protivnik in resno v poštev prihajajoč faktor v prvenstvenem tekmovalju. S svojimi hitrimi tehničnimi kakor taktično odlično izvežbanimi igralniki bo tudi v letošnji jesenski sezoni v tekmovalju za prvenstvo Slovenije brezdvomno igrala odlično vlogo in bo vsekakor trd oreh za dosedanjega prvaka, ljubljansko Ilirijo, ki je sicer nedavno z visokim scorom porazila svojega najjačjšega lokalnega nasprotnika, ASK Primorje, gre pa v odločilno borbo znatno hlapčarjena po blursi svoje najboljši, reprezentativne igralke Tratnikove in bo morala napeti vse svoje moči, da doseže čim bolj časten in ugoden rezultat.

Tekma, ki bo predvidoma vršila ob 11. uri dopoldne na igrišču, ki se obljavi kasneje, bo torej gigantski boj odličnih, enako močnih protivnikov, poln napetih situacij, interesantnih momentov, tehničnih in taktičnih trikov in fines ter bo brezdvomno nudila ljubiteljem plemenitega ženskega sporta redek užitek.

— Hazona sekcija S. K. Ilirija. V četrtek, 27. t. m. se vrši točno ob 17. uri strogo obvezen trening vseh igralke prve in rezerve družine. Važno radi predstojenih prvenstvenih tekem z S. K. Sivnicio in I. S. S. K. Mariborom!

Pred izrednim občnim zborom rezervnih častnikov

V soboto 29. t. m. ob 20. zvečer se bo vršil v mali dvorani Kazine izredni občni zbor ljubljanskega pododboru Udruga rezervnih oficirjev. Na prvi pogled to ni dogodek, o katerem bi bilo vredno javno razpravljati. Toda razmere v organizaciji rezervnih častnikov so prišle tako daleč, da se bodo morali prej ali slej zanimali za nje tudi činitelji izven organizacije same, kajti na tako važni patriotski organizaciji je in mora biti zainteresirana tudi država. Ne bomo navajali vseh momentov, ki so bili merodajni, da je prišlo med centralo in ljubljanskim pododborom do mučnega spora, saj je naša javnost o tem ipak več ali manj informirana. Naglašamo samo, da je uprava ljubljanskega pododboru ves čas dosledno in z vso odločnostjo štela interese in izvršene cilje organizacije in da glede spora s središčno upravo nje ne zadene nobena krivda. Nasprotno, moramo se naravnost čuditi objektivnosti, hladnokrvnosti in potrpežljivosti, s katero so člani ljubljanskega pododboru, zlasti pa njega uprave tretirali nečuvno početje središnje uprave. Članom ljubljanskega pododboru so se go-dile neštete krivice, središnja uprava jih je povsod ignorirala, zapostavljala in izživala, njihovemu društvenemu organu je pošiljala izjavajoče dopise in prišlo »celo tako daleč, da je odrekla članom ljubljanskega pododboru železniške legitimacije, ki jim po zakonu gredo, in da jim ni pošiljala »Ratniškega glasnika«, čeprav ga plačujejo in se tiska na državne stroške. Na letošnjem občnem zboru je enostavno prepovedala ljubljanskemu pododboru udeležbo in ko se je uprava pododboru pritožila na nadzorni odbor ter v pritožbi navedla ves historijat spora, ki jasno prica, da je krivda izključno na strani središnje uprave, je bila pritožba gladko odklonjena. Središnja uprava je razrešila upravo ljubljanskega pododboru njene funkcije in ji hotela vsiliti komisarija, ki ga pa seveda ta ni priznala. Uprava ljubljanskega pododboru se temu nasilju ni hotela ukloniti in zato sklicuje izredni občni zbor, da položi pred članstvom račun o svojem delovanju.

Vsa naša društva, ki imajo centrale v Beogradu, preživljajo krizo notranjih sporov in trenja, ki zavzema pri njih ostrejšje, pri drugih milejše oblike. Človek se nehoti vprašuje, kje tiči vzrok. Če pogledamo globlje v delovanje naših društev s centralami v Beogradu, vidimo, da je na eni strani velik idealizem in volja do dela, na drugi strani pa absolutno nerazumevanje organizacijskega dela in pomanjkanje vsakega idealizma. Tako je tudi z organizacijo rezervnih častnikov. Centrala smatra svoje podružnice za nekatere molzne krave, iz katerih skuša iztisniti čimveč denarja. Na vse načine pritiska na pododborne in zahteva, naj iztisnejo iz članstva čimveč raznih prispevkov in jih nemudoma pošljejo v Beograd. Vse drugo je centrali deveta briga. Glavno je denar in zopet denar.

In tako se moramo naravnost čuditi, da naši rezervni častniki s tolikim veseljem in poštvovalnostjo delajo za svojo organizacijo, od katere imajo presneto malo koristi. Namesto, da bi pokazala centrala vsaj malo razumevanja za idealizem pododborov in da bi jih pri delu podpirala, jim pa meče polena pod noge in ubija v njih voljo do dela.

V takih razmerah seveda tudi idealizem odpove in tako je nastal med članstvom ljubljanskega pododboru odpor proti središnji upravi, ki je popolnoma upravičen in ki pomeni v bistvu le prizadevanje, da se razmere v organizaciji sanirajo. Zato je dolžnost vsakega člana ljubljanskega pododboru, ki hoče organizaciji rezervnih častnikov dobro, da se izrednega občnega zbora udeleži. Če je pa kdo nujno zadržan, naj pošlje upravi pododboru takoj pismo izjava, v kateri naj zavzame svoje stališče v zadevi spora s središčno upravo, o katerem je itak vsak član podrobno informiran.

Beleznica

KOLENDAR.

Danes: Četrtek 27. septembra 1928; ka-tolčani: Kozma in Damjan; pravoslavni: 14. septembra, Kristov dan.

DANASJNE PRIREDITVE.

Drama: »Fanny, tete, strici«.
Kino Matica: »Kirchfeldski župnik«.
Kino Ideal: »Trije mušketirji«.

DEZURNI LEKARNE.

Danes: Trunkoczy, Mestni trg; Ramor, Miklošičeva cesta.

Zbiralnica novcev

Pepe iz uredništva ima velik respekt pred oficirji in je rad poslušal v Odesi tisto himno, ki so jo pele punce in ki pravi:

»A ja volim srbskog oficira, kad me sablom po keceli dira.«

Respekt ima pred njimi tudi če so v rezervi in če bridka sablja ne dira kecele, Saj so vsi postavljeni fantje in če bo treba, stopijo liki en mož na branik mile troimene domovine. Zastran ju naških prsi in hrabrosti v rezervi bi jim Pepe ne imel kaj oporekati, ampak mu ne gre v glavo, da so tako čudno združeni. Imajo centralno bisago kakor trakuja glavo ali zelena morska mačka mošnjček na čeljusti in tja notri spravljajo vse novce. Za obleko s pelerino in vojaško suknjo vred, za korice, za članstvo, za železniške legitimacije, za značke in celo za aktivni glasnik bridke sablje — ves novce gre v ta centralni mošnjček. Pa ima spak čudno lastnost. Nikoli ni poln, nikoli mu ni dovolj novca in še za tisto bi ga rad imel, kar bodo Petetovi prijatelji porabili po smrti. Taka reč je jako praktična in jo Pepe priporoča gospodarskim zadruham in pridobitnim krogom v blagohotno uvaževanje. Kajti in če si jo nabavijo, da se jim po-mankanje novcev ni bač.

Toda je z junaštvom v rezervi drugače in bi se po Petetovem mnenju ne smelo specializirati na kopičenje novcev. Kaj pa poreče mila domovina, če bo imela v trenutku nevarnosti na braniku samo pridobitne kroge, namreč take, ki novcev ne privoščijo drugim, da ne bo zamere. Pepe priporoča prijateljem v rezervi, naj raje zbirajo gradivo o našem osvobojenju in ujednjenju, da bodo še pozni rodovi vedeli, kako je nam zasijalo solnce svoje bode zlote. To da spada v njihov delokrog, ne pa zbiranje novcev za korice in značke.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Prosveta

Nedelja v ljubljanskem gledališču. V nedeljo dne 30. t. m. igra ljubljansko Narodno gledališče popoldne in zvečer, oba-krat v dramskem gledališču. Pri popoldanski predstavi, ki začne ob 15. uri, se poje opereta »Čardaska knežinja« v običajni zasedbi. Zvečer ob 20. uri pa Shakespearejeva tragedija »Romeo in Julija«. Ob predstavi sta izven gledališkega abonmaja.

Danes zvečer igra ljubljanska drama angleško komedijo »Fany, tete, strici« itd. za abonente reda B.

V soboto, dne 29. t. m., bo premijera Klabundove igre »Krog s kredco. To prekrasno, po kitajskem izvirniku predelano delo, polno najfinije poezije in eksotičnega čara, so igrali v zadnjih letih po vseh večjih evropskih odrih z največjim uspehom. Slovenski prevod je napravil Oton Zupančič. Vlogo Haitange bo igrala pri nas ga. Mira Danilova, Haitangina majo je ga. Medvedova, Haitangin uporni brat Čang - Ling - g. Ciril Debevec, bogati mandarin Ma g. M. Skrbinek, oblastni sodnik v Nankingu Cu - gu g. Levar, Yu - Pein pomagač in ljubimec g. Gregorin, mladi cesarjevič Pao g. Jan, folsti evnuh in zvonič Tong g. Cesar. babica ga. Rakarjeva ter oba kulija ga. Sanein in Smerkolj. Režijo vpriporitve ima g. Ciril Debevec.

Stiridesletni jubilej ge. Avgusta Danilove. Naša velezaslužna dramska umetnica ga. Avgusta Danilova praznuje v soboto, dne 20. oktobra, v ljubljanskem Narodnem gledališču 40letnico svojega umetniškega udejstvovanja na slovenskem odru. Zasluge ge. Danilove za razvoj slovenske drame so splošno priznane in občinstvo že danes opozarjamo na praznovanje tega redkega in zaslužnega jubileja.

Dnevne vesti.

— **Odlikovanje češkoslovaških zdravnikov.** Z redom Sv. Save IV. stopnje sta odlikovana načelnik češkoslovaškega ministrstva narodnega zdravja dr. Antonin Smeli in inspektor dr. Hinko Finger.

— **Iz državne službe.** Premješena sta carinik Lujo Bogner od carinarnice v Zagreb u k carinarnici v Dravograd — Meža in računski uradnik Sreten Janošević od računovodstva delegacije ministrstva financ v Ljubljani h generalni direkciji državnega računovodstva.

— **V naše državljanstvo je sprejet preglednik finančne kontrole v Batini Rudolf Peroci z ženo Karlo in hčerko Nado.**

— **Vizum med našo državo in Češkoslovaško.** Po medsebojnem sporazumu je bil vizum med našo državo in Češkoslovaško do 1. oktobra odpravljen. Ta rok je zdaj podaljšan do konca leta.

— **Našim izseljencem.** Argentinski konzul v Beogradu je obvestil izseljeniški komisariat v Zagrebu, da lahko potujejo odsej v Argentino poleg poljedelcev tudi mlazarji, krojači, sedlarji, zidarji, kovači, čevljarji, soboslikarji, mehaniki in peki. Za gradnjo državnih železnic v Argentini ne potrebujejo več delavcev. Vsak izseljenec, ki hoče potovati v Argentino, mora dobiti dovoljenje argentinskega konzula v Beogradu.

— **Seja glavnega prosvetnega sveta.** Včeraj je imel glavni prosvetni svet po letnih počitnicah prvo plenarno sejo. Zasedanje je trajalo štiri dni. Včeraj je razpravljalo o ekvivalencah, o reaktiviranju profesorjev in o učiteljskih prestopkih.

— **Honorarji razrednikov v srednjih šolah.** Prosvetno ministrstvo je izdalo razpis, po katerem se ure razrednikov v srednjih šolah ne morejo honorirati, če izpopolnjujejo maksimum rednih ur.

— **Nov učni program za srednje šole.** Prosvetno ministrstvo je odredilo, da se uvede do izenačenja pouka na srednjih šolah nov učni program tudi za šesti razred. Dijaki 7. in 8. razreda se bodo učili po starem učnem programu.

— **60 aeroplanov nad Beogradom.** Beograd se pripravlja na proslavo 10letnice proboja solunske fronte. Proslava bo združena z velikim defiliranjem vojaških letal. Nad Beogradom bo krožilo 60 aeroplanov pod poveljstvom majorja Dušana Radovića.

— **Naši konzulati ne razumejo slovensčine.** Pred dnevi je odšel neki ljubljanski trgovec v Grčijo, da razširi tamkaj naš lesni trg. Predno pa je dospel k svojemu zastopniku, so za njim brzojavili važno kupčijsko zadevo in sicer v slovensčini. Njegov zastopnik je bil v zadregi in zavedajoč se, da je brzojavka zelo važna, je odhitel na jugoslovenski konzulat v Atenah in tamkaj zaprosil, naj mu brzojavko prevedejo. Toda glej spaka, od brzojavke glaseče se »Bong Jovanji! Potrjuje se vse očrnele trame, toda pogoj vsake 4 dni en vagon«, so na jugoslovenskem konzulatu razumeli samo naslov in številke, vse drugo pa jim je bila španska vas. Vprašamo našo slavno vlado, kakšen pomen imajo taka zastopstva v inozemstvu? Ako bi se dotični gospodje le malo potrudili in če obvladajo tudi samo srbsčino bi omenjeno brzojavko že vsaj približno prevedli. Sploh pa mislimo, da imamo Slovenci, ki plačujemo vsaj toliko davkov, kot drugi pravico, da zahtevamo, da so na tako važnih mestih kakor je jugoslovenski konzulat v Grčiji tudi ljudje, ki obvladajo ali vsaj razumejo tudi naš jezik.

— **Kongres mednarodnega književno-umetniškega združenja.** Danes se je pričel v Beogradu kongres mednarodnega književno-umetniškega združenja, katerega se udeležujejo odlični književniki in umetniki Francije, Anglije, Belgije, Nemčije in Rumunije. V nedeljo popoldne se odprejo udeleženci v Ljubljani, kjer jih je sprejelo v ponedeljek jutraj člani slovenskega PEN kluba. V ponedeljek ob 11. dopoldne bo kongres zaključen na ljubljanski univerzi. Potem se odprejo udeleženci na Bled.

— **Sin Pavla Radića bo študiral v Franciji.** Sin pokojnega Pavla Radića Zbiško, ki je študiral nekaj časa s svojo sestro v Beogradu, je odpotoval preko Pariza v Dijon, kjer bo študiral na kraljeve stroške na liceju.

— **Cerkven koncert v korist Rdečega križa,** ki ga priredi krajevni odbor Rdečega križa v župni cerkvi v Gornjem Logatcu dne 30. septembra t. l. ob 5. uri popoldne s sodelovanjem mešanega zbora narodne železn. glasbenega društva »Sloga« iz Ljubljane, ima sledeči velenzanih program: 1. Fr. Kimovec: Tebe Boga hvalimo. 2. Fr. Kimovec: Večerni zvon. 3. St. Premrl: Božična. 4. A. J. Jobst: Sv. Anton. 5. Oton Mallinger: Slike iz svete dežele: a) Jeruzalem, b) Betanija, c) Mrtvo morje, d) Velikonočno jutro, e) Betlehem, f) Jakobov vodnjak. — Prijatelji cerkvene glasbe vabi krajevni odbor R. K. k mnogobrojni vdeležbi.

— **Letošnji tujski promet na Gornjem Jadranu.** Od januarja do konca avgusta je posetilo Sušak 3643 tujcev, Bakar 345, Kraljevico 609, Crikveniko 9484, Selce 914, Novi 1518, Senj 927, Rab 5408, Aleksandrovo 1113, Baško 2755, Krk 958, Malinsko 1465, Omišalj 878. Druga manjša letovišča so imela do konca avgusta okrog 1000 gostov. Če računamo, da je bilo do konca avgusta v Hrvatskem Primorju in na otokih 31.314 gostov, ki so ostali na naši rivijeri skupno 458.278 dni in da je potrošil vsak tujec dnevno 100 Din, vidimo, da znaša finančni efekt letošnjega tujeskega prometa na Gornjem Jadranu 45.827.800 Din. Seveda so pa mnogi tujci za izlete, potovanja in nakup raznih potrebščin potrošili še več. Če bi se naša država malo bolj brigala za tujski promet in če bi investirala dovolj kapitala, bi imela država vsako leto od tujeskega prometa najmanj 100 milijonov dohodkov.

— **Vladimir Gajdarov v Jugoslaviji.** Znani nemški filmski režiser Martin Paul se mudi že mesec dni v Beogradu, kjer se pogaja z našo vlado glede ustanovitve velike filmske tvornice v Jugoslaviji. Paul je rodom iz Vojvodine. Svojemu znanu v Subotici je pisal, da prispe v oktobru v Jugoslavijo znameniti ruski filmski igralec Vladimir Gajdarov, ki nastopi 19. in 20. oktobra v Beogradu, 22., 23. in 24. v Zagrebu, pozneje pa v Subotici in gledališču.

— **Tirolske spominske medalje.** Tirolska je sklenila izdati spominske medalje kot znak hvalečnosti in spomina na vse vojake, ki so med svetovno vojno branili Tirolsko. Medalje bodo izdelane iz broma, na eni strani bo tirolski orel, na drugi pa napis: »Tirolska zaščitnikom domovine 1914—1918«. Medalje se bodo nosile na 4 cm širokem traku na prsih. Pravico do podelitve te spominske medalje imajo vsi udeleženci svetovne vojne, ki so bili pred 1. novembrom 1918 pristojni v kako tirolsko občino in vsi oni, ki so se v letih 1915—1918 na Tirolskem borili proti Italiji. Opozorjamo na to naše vojake iz svetovne vojne, med katerimi je tudi mnogo takih, ki so bili na bojišču na Tirolskem. Kdor se zanima za tirolsko spominsko medaljo, lahko dobi v našem uradništvu vzorec prijave. Najbolje bi bilo, da prevzamemo tozadevno akcijo Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne, potem kateri bi lahko naši vojaki dobivali tirolske spominske medalje.

— **Lepo vreme v oktobru?** September je bil zelo nestalen in muhast. Imeli smo izredno vročino, dolgo trajal dež in izredno mraz. Za oktober pa napoveduje stotletni vremenski koledar prav lepo in solčno vreme. Da bi se le ne zmotil.

— **Popravek.** V razglas o dražbi lova občine Srednja vas v Bohinju z dne 21. septembra 1928, št. 6387/4 se je pri prepisovanju vrnila napaka. Pravilno se ima glasilati, da se bo oddel predmetni lov v zakup za dobo od 1. novembra 1928 in ne od 1. decembra 1928.

— **Smrt Slovenca v Ameriki.** V kraju Milwaukee je 28. avgusta umrl Josip Pucelj. Pokojni, ki je prišel v Ameriko pred 17 leti. Doma je bil iz Radne vasi pri Trebeljnu na Dolenjskem. Zapustil je ženo in tri hčerke.

— **Hladno vreme in sneg v Kočevju.** Iz Kočevja nam poročajo, da je znašala v torek jutraj temperatura 1 stopinjo. V noči od nedelje na ponedeljek je zapadel v Korvniku in na bližnjih hribih sneg.

— **Vreme.** Vreme je še vedno nestanovitno, vendar se pa polagoma obrača na bolje. Tudi barometer je nekoliko poskočil in upati je, da se bo vreme v doglednem času zboljšalo. V Skopju je bilo 28, v Splitu 23, v Beogradu 18,2, v Mariboru 15, v Zagrebu 13, v Ljubljani 12,6 stopinj. Danes jutraj je kazal barometer v Ljubljani 764 mm, temperatura je znašala 10 stopinj.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** prosi svoje podružnice in prijatelje CM družbe, da naj marljivo razpečavajo narodni kolek, razglednice in gostiln. rač. listke. Šolsko leto se je že pričelo, družba rabi mnogo denarja za nakup šolskih in mladinskih knjig in učil za revne šolske otroke na obmejnih šolah. 721-n

— **Velika poverba v finančni upravi.** Pri finančni upravi v Veliki Kikindi so odkrili te dni veliko poverbo. Kontrolor Veselin Vazdantič je vzel iz blagajne 250.000 Din in pobegnil. Nekateri uradniki so videli, kako je vzel iz blagajne denar in odšel. Sedel je v avto in se hitro odpeljal proti Dragutinu. Najbrž je pobegnil v Rumunijo.

— **Zrebanje efektne loterije** za postavitve gasilnega doma v Libeličah, določeno za dan 8. sept. 1928 je iz nepredvidenih ovir preloženo na dan 7. aprila 1929. Izrebanje številke se bodo objavile v vseh dnevnih v Sloveniji. 719-n

— **V potu svojega obraza** se je doslej pralo perilo. Radion je odstranil vsako muko, ker je dovolil, da se perilo pol ure kuha, pa je perilo gotovo.

Iz Ljubljane

— **Iz Kraljice Marije na poti skozi Ljubljano.** Sredi ob 18. je krenil dvorni vlak, v katerem se je peljala kraljica Marija s princem Petrom in Tomislavom, s postaje Lesce proti Ljubljani, kamor je prispel ob 7.05. Kraljica je namreč zaključila svoje poletno bivanje na Bledu in se vrnila v prestolico. Vlak je stal v Ljubljani samo par minut in je takoj nadaljeval vožnjo proti Beogradu.

— **Iz Zastopniki mesta Ljubljane v Pragi.** V dne 28., 29. in 30. tm. se vrši v Pragi kongres češkoslovaških mest, združen z razstavo vseh tehniških pripomočkov za zgradbo in upravo mest. Protektorat nad temi slavnostmi je prevzelo mesto Praga, ki je povabilo glavna mesta naše države, da prisostvujejo po svojih zastopnikih temu kongresu. Mesto Ljubljana se je odzvalo temu vabilu ter je občinski svet v svoji zadnji seji sklenil, da se udeležijo teh slavnosti po deputaciji petih občinskih svetnikov pod vodstvom župana dr. Puca. Deputacija je danes odpotovala v Prago. Mestu Pragi izročil ob tej priložnosti krasen kip našega umetnika Dolinarja.

— **Iz Hipno ozdravljenje gluhonemega.** Prijatelj našega lista nam piše: Ni dolgo, kar je svaril »Slov. Narod« pred nekim delomirnežem, ki je baje pobegnil od svoje učne mojstri, prosjačil pri strankah po mestu in z različnimi naučenimi gestami vsiljeval svojo gluhonemost. Marsikdo mu je naselil in žal sem bil tudi jaz med tistimi, ki jih je opeharil, za nekaj dinarjev. Bržčas pa navihanez ni zvedel za dotično notico, ker bi sicer gootovo ne prišel ponovno beračit na Gallusovo nabrežje. Kako je zavijal oči in z povzdignjenimi rokami zopet hotel vzbujati usmiljenje, kar se mu je pa to pot izjavilo. Na vprašanje,

če ni morda z Viča, je začel nekam čudno buljiti z očmi. Med tem pa že stopi moja sosedica gospa Z. na hodnik in mi reče, da mu ona ni hotela ničesar dati. Na to sem vrel v bližini stoječemu dijaku: »Francek, stopi na brž po stražnika, da bo snel tega falota! V tistem hipu se je pa zgodilo čudo, »gluhozem« revež je vse takoj in temeljito razumel, med tem jo pa tudi že popihal po stopnicah tako naglo, da bi ga nihče ne mogel več zasledovati. — Pripotoča se nujno čuječnost pred takimi elementi, ker ne prosjačijo samo po hišah, temveč tudi sunejo vse, kar ni pribito, seveda če ni nikogar zraven, včasih ti pa magari tudi vprico tebe ukrade, da niti ne več kdaj.

— **Iz Kolektivna umetnostna razstava.** Kakor nam poročajo, se v nedeljo, dne 30. t. m., otvori v Jakopičevem paviljonu nova umetnostna razstava. Razstavil bo samostojno veliko kolekcijo svojih del akad. slikar Lj. Vrečič iz Prekmurja.

— **Iz Knjižnica in čitalnica Delavske zbornice** se s 1. oktobrom preselita iz dosedanjih prostorov v Gradišču št. 2 v novo palačo Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Ker se bo hkrati s preselitvijo preuredila vsa knjižnica, se do 15. oktobra ne bo izposojalo knjig. Po preureditvi bo to najmodernejša knjižnica v Ljubljani. V novi čitalnici, ki je zelo lepa in prostorna, bo nameščen tudi čehoslovaški odtok po sporazumu s konzulatom Čehoslovaške republike v Ljubljani.

— **Iz Izvidniška sekcija Strelske družine.** Vse lanske funkcije in zavodne zapuščine ljubljanskega odreda pozivam, da se zanesljivo udeležijo seje danes ob 18. v običajnem sejem lokalni! Zdravo! — Komandant bataljona.

— **Iz Kakor je redna telovadba potrebna otroku,** tako je tudi priporočljiva za dame, ker se le potem telovadbe gibljejo enakomerno vsi človeški organi in si jih s tem ohranimo zdrave in prožne. Zato se vpišite v telovadne tečaje »Atene«! 720-n

— **Iz Merkurjevi večerni učni tečaj.** Trgovsko društvo »Merkur« bo otvorilo ob zadostnem odzivu s 1. oktobrom t. l. večerne tečaje v šoli na Grabnu za srbohrvaščino, nemščino, italijanščino, knjigovodstvo ter slovensko in nemško stenografijo. Tečaja za nemščino in italijanščino se bode leta vodila v dveh oddelkih: a) za začetnike in b) kot višji nadaljevalni tečaj. Člani plačajo malenkostno učnino, dočim morajo nečlani, ako se prijavijo, postati člani. Prijave dnevno v društveni pisarni Gradišče 17/1 med 10. in 12. uro dopoldne in 3. do 5. ure popoldne. V sobotah popoldne se ne uraduje. 722-n

— **Iz Vpisovanje vajencev mehansko-tehniških obrti** bo dne 5. oktobra t. l. v šoli na Ledini od 14. do 18. ure. Vpisnina kot preteklo šolsko leto. Novinci naj prinesejo s seboj učno pogodbo. Natančnejša pojasnila so objavljena na šolskih veznih vrstih. — Upraviteljstvo.

RAZSTAVA

TISK

7.-21. X. 1928

LJUBLJANSKI VELESEJEM

— **Iz Zbor prosvetnih odsekov Sokola I. na Taboru.** Prosvetna in vzgojno-moralna stran je v enaki meri povdarjena v sokolskem delovanju kot telesno-zdravstvena vzgoja. Duhovni smeri pa moramo v sedanjem času slabih vplivov na mladino in dosti splošne neorientiranosti obratovati prav posebno pažnjo. V vrhu smotnega in v cilju osredotočenega dela sklicuje osrednje vodstvo vsega društvenega dela »Prosvetni odbor« za nedeljo 30. t. m. širše posvetovanje vseh svojih odsekov. Zbor se vrši na Taboru v zgornji stranski dvorani in se prične ob 9. jutranji uri. Vsak odsek poda poročilo o izvršenem delu zadnjih mesecev po društvenem občnem zboru, ugotovi načelne smernice in poda načrt za delo v prihodnjih mesecih do občnega zbora koncem januarja prihodnjega leta. — Nedeljski zbor je izredno važen, naj vzbudi nov plamen navdušenega požrtvovalnega dela, naj bo vrelo novih idej in misli v svojem zaključku. Obvezno se udeležijo zbora člani vseh odborov posameznih odsekov (prosvetni odbor, knjižnica, marionetno gledališče, pevski in godbeni zbor, mladinski odsek, dramski odsek), nadalje člani upravnega odbora in prednjačnega zbora. Vabimo zastopnika ZDK in br. župnega prosvetarja. — Prosvetni in upravni odbor Sokola I.

— **Iz Cercle français v Ljubljani** otvarja s 1. oktobrom t. l. pouk v francosčini in sicer: I. tečaj za začetnike ob ponedeljkih in četrčkih od 18. do 20. ure; predava profesor R. Južnič. II. tečaj ob torkih in petkih od 19. do 20. ure; predava g. profesor dr. Fr. Novak; III. tečaj ob sredah od 19. do 20. ure; predavatelj isti; III. a tečaj ob torkih in petkih od 19. do 20. ure; predava g. Belé francosko-slovensko v francoskem jeziku; III. b tečaj ob ponedeljkih in četrčkih od 19. do 20. ure; konverzacio vodi gđ. Juvaničeva. Obiskovalci tečaja bodo plačevali mesečno Dn 20.—, lahko pa obiskujejo več tečajev. Vsi tečaji se bodo vršili na »Moškem

„Veselite se z menoj“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj bom vesela in dobre volje, ker mi ne preti nikaka težka muka, odkar RADION pere sam.“

Varuje perilo!

učiteljšču» na Resljevi cesti. Prijave sprejema ravnatelstvo moškega učilišča v svoji pisarni vsak dan od 11. do 12. ure in od 17. do 18. ure, počenši od 24. t. m. dalje. Prijavi se lahko po pošti z dopisnico. Prijave sprejemamo še tekom celega oktobra.

Iz Celja

— **c Umrla je v Celju** na Ljubljanski cesti vdova po majorju in hišna posestnica gospa Vilbald Karlin, mati pisateljice gđne. Albine Karlinove, v 85. letu starosti. — V celjski javni bolnici je umrl 65letni prevzihtar Jakob Bračko iz Št. Vida pri Grobelnem.

— **c Po celjskih ulicah** visijo napisne table s slovnično nepravilnimi imeni. Mestni občinski svet je že pred meseci sklenil, nabaviti nove ulične table, katere pa še danes pogrešamo. Mislimo, da bi se take malenkosti že lahko uredile.

— **c Konstatiramo,** da se »Slovenec« ob priliki obletnice septembarskih dogodkov niti z eno besedo ni spomnil istih. Fej, klerikalni farizeji, ki ste v Celju pod komando nemškutarske in radikalne klike!

Gospodične in gospe!

Poslužite se ugodne prilike in prijavite se k pouku za izvrševanje lastne garderobe. Pričetek sistematičnega poldnevne pouka 1. oktobra. Modni atelje M. Šarc, Ljubljana, Miklošičeva cesta, vhod Prazakova ulica, III. nadstropje, palača Pokojniškega zavoda.

Štiri žrtve avstrijskih Alp

Iz Johnsbacha poročajo, da so napravili v soboto popoldne štirje dunajski turisti turo na Planspitze. Vreme je bilo dopoldne ugodno in turisti so se napotili v gore, ne da bi slutili, da se bo vreme nenadoma izpremenilo. Ko so bili že visoko v planinah, jih je nenadoma zasačil snežni metej in morali so prenečati v tako zvanj severni steni. Snežilo je vso noč in postalo je tako hladno, da so bili vsi prezebljeni in da niso mogli naprej ne nazaj. Začeli so klicati na pomoč, toda v gosti megli in snežnem meteuju jih ni nihče slišal. Šele v nedeljo so pastirji, ki so gnali živino v dolino, zaslišali klice na pomoč.

Takoj je odšla na Planspitze rešilna ekspedicija, pa se je morala vrniti. V ponedeljek jutraj so poslali drugo ekspedicijo, pa tudi ta ni našla pogrešenih turistov. Slišala je samo zamolkle kliče na pomoč, toda severne stene ni mogla doseči. Klicala sta samo dva turista tako, da se je bati, da sta druga dva že onemogla ali pa zdrsnila v prepad. Dunajsko planinsko društvo je organiziralo v ponedeljek zvečer na hitro roko tretjo ekspedicijo, toda v planinah leži tako gosta megla, da se najbrž ne bo posrečilo spraviti nesrečne turiste v dolino. O uspehu tretje ekspedicije še ni nobenih vesti.

Tolstoj kot pečar

Tolstoj je postal na višku svoje slave verski in socialni reformator. O tem pričajo najbolje spomini G. Solovjeva, ki je posetil Tolstega v Jasni Poljani. Solovjev pripoveduje:

Ko sem prispel v Jasno Poljano, je Lev Nikolajevič popravljal neki vaški vdovi peč. Vprašal sem mužike, kje je Tolstoj. Povedali so mi ponosno, da je grof že odšel na delo. Stopil sem v dotično hišo in zagledal Leva Nikolajeviča pri peči. Bil je tako zatopljen v svoje delo, da me niti opazil ni. Če bi ga ne poznal osebno, bi bil mislil, da vidim pred seboj navadnega zidarja. Na sebi je imel umazano srajco in blatne kmečke škornje, bil je ves prenoten in žuril se je, da bi bila peč čim prej popravljena. Kmetica ni videla v tem nič posebnega. Po obedu je popravljal Tolstoj streho na balti neke siromašne vdove. Pomagala sta mu dva kmeta. Tolstemu je to delo zelo ugajalo. Z navdušenjem je tesal hlode in jih nosil na streho. Ves čas močnega bivanja v Jasni Poljani je hodil Lev Nikolajevič v vas delat in med odmorom po obedu je kramljal z mužiki o življenjskih nadlogah. Kljub temu pa je imel dovolj časa, da je sprejemal goste, odgovarjal na nešteta pisma, čital in pisal povesti in razprave o svetovnih problemih.

Filmi prihajajo in odhajajo ali samo eden je

CIRKUS

ter samo eden in nedosegljiv je

CHARLIE CHAPLIN.

Pride! v Elitni kino Matica.

Zima v septembru

Letošnje leto je v znamenju številnih abnormalnih meteoroloških pojavov. Še v juniju smo imeli nekaj izredno hladnih dni, v juliju je pa pritisnila prava tropična vročina, kakršne že dolgo nismo imeli. Vročini je sledila huda suša, ki je napravila v mnohih evropskih državah na žitu in sadju občutno škodo. Zdaj v septembru, ko je navadno še toplo, pa smo dobili naenkrat sneg in nenavadno nizko temperaturo.

V torek ponoči je pritisnil v Brnu prvi mraz. Temperatura je znašala — 1.2. Tako nizke temperature v Brnu že od 1. 1850 ne pomnijo. Takrat je znašala temperatura 25. septembra — 1 stopinjo C. Prvi mraz so imeli v Brnu od 1. 1881. prvič 8. oktobra tako, da je pritisnil zdaj 15 dni prej. Navadno pade temperatura pod ničlo šele v drugi polovici oktobra.

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

Ko sta prišla na konec dolgega hodnika, se je sužnja ustavila. Dvignila je dragočeno zagrinjalo in markiz je obstal v grohični spalnici.

Ta soba je bila spojena s prostornim sprejemnim salonom. Vse je bilo tiho, samo velika ura je tiktakala. Markiz je odložil svoj plašč.

— Lepa palača, bogme, — je dejal in se ozrl po opremljenosti. — Pripravljeni sta dva fotelja. Dobro, pa počakajmo.

Markiz de Saluces ni imel kdaj sešiti, kajti grofica je takoj prišla in se mu pokazala v polnem razkošju plesne toalete.

Bila je sicer zelo blede, vendar pa čudovito lepa. Lase in resnice je imela rahlo napudrane tako, da se je zdel njen obraz bel.

— Čemu ta toaleta, madame? — je vprašal markiz presenečeno. — Mar je potrebna za sestanek med štirimi očmi?

V drugačnih razmerah bi bila markizova nekorrektnost kaznovana z zaničljivim molkom, toda grofica ga očitno ni hotela spraviti v zadrego, ker ga je samo pogledala, rekoč:

— Veseli me, markiz, da se niste našopiri manj nego jaz. Zares, po današnji pustolovščini, — je pripomnila smeje, — ste se morali pač potruditi, da ne begate po Benetkah v ponošeni obleki.

— Ne govorite o tem. Dobro sem se izmuznil.

— Zakaj se pa niste predstavili prej? Dvigniti moj pajčolan je bilo res predržno.

— Mika me dvigniti drug pajčolan, madame, in mislim, da bo najin sestanek... Nedvomno ste imeli tehten razlog, da ste me povabili na sestanek med štirimi očmi.

— Da, — je odgovorila in ga plaho pogledala. — Imela sem razlog, markiz. Rada, bi, da ostane neka tajna skrta.

— Kakšne tajne bi mogle biti meni znane? — je vprašal markiz radovedno. Pa vendar ne mislite državne tajne? Nisem in nečem biti diplomat.

— Toda vi ste plemenit, markiz, tako plemenit, kakor pogumen. Saj ste mi dokazali svoje junaštvo. Pri tem sestanku ne gre za grofico d'Azola... Hočem... moram z vami govoriti o neki Safiji.

— Safiji, madame?... Dobro, pa naj bo, govoriva o nji, če želite, — je nadaljeval markiz s samozavestjo, ki je prebadala grofično srce.

— Ali se je še spominjate? — je vprašala plaho.

— Seveda, grom in strela, pa še kako se je spominjam! Imam dovolj vzrokov, da se je spominjam. Ta Safija, ki ji je dražestno grško ime tako dobro pristojalo, takrat ni bila doma v tako

razkošni palači. A ko je bila tako neprevidna, da je pisala ta nevarna pisma, prave vzorce strasti, ki jih je bilo treba iztrgati poosebljenemu vragu...

— Tedaj?

— Tedaj bi bil šel za Safijo, za mlado, krasno Safijo, na konec sveta. Sami veste, da sem storil za njo še več... Jaz, markiz de Saluces, sem križal meč s čarodejem, s Cagliostro.

— Vi ste se zavoljo mene dvojevali... vem, — je odgovorila grofica ginjeno. — Izzvali ste Cagliostro in izročili je vam ta usodna pisma.

— Da, toda malo je manjkalo, da se nisem preselil tja, kjer ni muh. Vi ne veste, grofica, da suče Cagliostro meč kakor mušketir. Ranil me je in dva meseca sem bil priklenjen na posteljo samo zato, da bi imel visoko čast preskrbeti vam ljubavna pisma, ki ste jih pisali drugim.

— To moram priznati, to je res.

— In da bi se z vami sestal vsaj v Nemčiji, kakor ste mi obetali v pismu, ko sem poslal ta prokleta pisma. Ah, da! Begal sem po vsem svetu in nikjer vas nisem mogel najti. V Angliji, na Švedskem, povsod, kjer sem upal najti vašo sled. Niti z besedico se mi niste zahvalili. Če ravnote tako z ljudmi, ki se dajo vam na ljubo raniti...

Markiz se je naslonil na fotelji in premeril grofico od nog do glave. Bil je zadovoljen sam s seboj. Hotel ji je očitati nehvaležnost in zdaj je čakal, kaj mu odgovori. Grofica je spoznala, da je nastopil trenutek, ko mora zbrati vse svoje sile. Govorila je torej z njim tiho tako, kakor da kleči pred spovednikom.

— Prav pravite, markiz. Toda prosim vas, poslušajte me do konca. Če sem kaj zgrešila, gre samo za to, da se vam šele v Benetkah zahvalim za uslugo, ki ste mi jo storili v Parizu. Poslušajte me, vam je znana moja storija samo deloma. Morda mi boste oprostili, ko vam povem vse.

— Poslušam, madame, poslušam, — je odgovoril markiz, ki je bil ponosen, da mu je grofica tako zaupala.

Grofica je nadaljevala:

— Z imenom Cagliostro, ki ste ga prav kar omenili, je v zvezi ime Safija, ime tiste, ki z vami govori. Saj se spominjate one strašne hiše, kajne? Vse je bilo v nji čarovnja, nepričakovana tema ali sladka svetloba. Stekleničice z eliksirjem dolgega življenja, zagonetni pojavi in presenečenja. Pod pretvezo magije so se zbirali tam ob določenem času podnevni plemiči, trjci, postopajoč in vsi oni, ki so jih mikale burne noči in razni čudeži. Kmalu sem postala članica čudne družbe, ki jo je grof nazival golobice. Postala sem kraljica onih tajnih gostij, pri katerih so baje stregli duhovi. Petnaest let je tega. Bila sem še dete, vendar pa že lepa. Vsaj dejali so mi, da sem lepa. Prišla sem iz Drinopolja, kjer me je kupil grof Teleki. Ko smo pristali v Benetkah, je prišla pome na ladjo neka dama. Prinesla je neko pismo, ki ga je grofu samo pokazala in takoj me je izročil oni, ki me je zahte-

vala. Njeno ime mi ni bilo znano, toda zdela se mi je plemenita in lepa. Baje je bila neka markiza iz Genove.

— Jutri odpotujemo v Francijo, Safija, — je dejala in me objela. — V tej deželi je človek svoboden. Ali hočete odpotovati z menoj?

— Kaj ne pripadam vam, madame? — sem odgovorila svoji osvoboditeljici in objela njena kolena. — Kaj mi grof Teleki ni rekel, da izgubi z današnjim dnem vse pravice do svoje sužnje?

Lopov v vlogi odvetnika

Senzacionalna afera na Dunaju. — Pustolovec in zločinec, ki ga je zasledovalo sodišče, se je izdajal za odvetnika in je zagovarjal zločince.

Dunajski listi poročajo o neverjetni in drzni pustolovščini nekega lopova, ki je več mesecev nemoteno uradoval v levjem brlogu na sodišču, kjer je zagovarjal zločince in temne elemente, dasi je bil sam kriminalen tip. Gre za tipično kôpenikijado, samo v mnogo večjem obsegu. Dunajčani kaj takega še ne poznajo. Lopov, ki se je izdajal za odvetnika dr. Löwensteina, je sodeloval pri raznih razpravah. Med temi je bilo več večjih procesov, zlasti takih, ki datirajo še iz za burnih julijskih dogodkov na Dunaju.

Löwensteina je že skoro leto dni zasledovalo državno pravdnštvo in zanimivo je, da je tiralo za njim izdalo baš sodišče, kjer je lopov nastopal kot zagovornik. Najbrž se mu je zdelo, da je v levjem brlogu najvarnejši in da ga tu ne bo zasačila roka pravice. Možno je nastopal povsem sigurno in zanimivo je zlasti dejstvo, da si je v kratkem pridobil med poklicnimi zločinci precejšnjo klijentelo in da je njegov vpliv od dne do dne naraščal. Morda je vplivala na lopove njegova zunanost, zakaj Löwenstein ni bil prav nič podoben odvetniku. Njegova obleka je bila vedno oguljena in zanikerna in bil je sploh malo kultiviran. Ker pa na Dunaju živi tudi del inteligence v slabih gmočnih razmerah, tega Löwensteina ni nihče štel v zlo, kaj še, da bi kdo mislil, da bi se skrival pod firmo odvetnika lopov.

Tako je Löwenstein nemoteno posloval več mesecev, zagovarjal je spretno razne klijente in zaslovel je kot dober advokat. Morda bi napravil še veliko karijero, da ga niso pravočasno razkrinkali in mu pristigli peroti. Pred dnevi je Löwenstein kakor po navadi prišel na sodišče. Stopil je k slugi in ga vprašal, če lahko govori z jetnikom Käferjem, katerega da zagovarja. Slugi se je pa mož, ki se je izdal za dr. Löwensteina zdel nekam sumljiv. Stopil je v zagovorniško dvorano in se informiral, če poznajo odvetnika dr. Löwensteina. Toda noben odvetnik ni poznal kolege Löwensteina. Sluga je hitel k predsedniku sodišča. Dvodevnega odvetnika sta nato vzela dva stražnika v evidenco in sta zahtevala, da se legitimira. Ker pa se mož ni mogel legitimirati, so ga tirali kar k predsedniku sodišča. V prvi zmedji je nato Löwenstein takoj priznal, da ni odvetnik, marveč da je identičen z že dolgo zasledovanim zločincem Löwensteinom.

— Prepustite skrb za vašo usodo meni, — je odgovorila. — Z možem odpotujem v Francijo. Jutri zgodaj jutraj bomo v Fusini.

Poljubila sem ji roko, bila sem nepisno srečna in vesela, da sem slednjič zopet svobodna. Grofica Teleki, ki je vedno lepo ravnala z menoj, je drugo jutro plakala, ko sem se poslavljala od nje. Žalibog se v mnenju o plemeniti dami in o mojih načrtih ni strinjala z menoj.

Naravno, da je ta vest vzbudila veliko senzacijo. Sodišče je takoj uvedlo obširno preiskavo, da dožene v katerih procesih je Löwenstein zagovarjal obtožence. Zaenkrat še niso mogli tega dognati. Sodišče je zdaj v veliki zadregi, kajti vsi ti procesi bodo obnovljeni, obenem pa bo moral odvetnikom izdati nove legitimacije. Kakor je pokazala dosedanja preiskava, je pač najzanimivejši in najbolj drastičen slučaj, ko je Löwenstein zagovarjal nekega obtoženca, ki je bil radi nasilja povodom julijskih dogodkov obsojen na osem mesecev ječe. Afera je pa še bolj zapletena, ker je obtoženec vložil ničnostno pritožbo. Famosni odvetnik je po izrečni obsodbi obtožencu svetoval, naj kazni nastopi, češ da mora biti ničnostni pritožbi kmalu ugodeno. Tako je mož sedel še štiri mesece v zaporu in je torej prebil že polovico svoje kazni v celici, a rešitve višje instance še ni. Stvar je popolnoma razumljiva, kajti Löwenstein se ni upal vložiti ničnostne pritožbe. Sodišče je zdaj v škripcih, ker ne ve, kako bi spravilo te procece s sveta. V smislu zakona izrečene obsodbe niso ničeve, na drugi strani pa je treba procece, ki jih je zagovarjal slepar, vsekakor revidirati.

Mussolini proti nazadovanju porodov

Veliki gromovnik črnosrajčnikov je te dni zopet spregovoril. Mussolini je v periodičnem listu fašistovske stranke »Gerarchia« objavil članek, v katerem opozarja na stalno nazadovanje porodov v Italiji, ki je največje v mestih. Čeprav je Mussolini že pred leti apeliral na prebivalstvo, je ostal njegov apel vpijočega v puščavi. 60 milijonov Italijanov mora biti na svetu! To je cilj velikega gromovnika. Toda zdi se, da bo ostalo to samo pobožna Mussolinijeva želja, zakaj statistika dokazuje baš na-

sprotno. Mussolini sam ugotavlja, da število prebivalstva v mestih rapidno pada in da je samo zasluga dežele, če je Italija številčno še vedno tako močna, kakor je bila poprej. Najbolj so nazadovali porodi v Bologni, kjer število umrlih prekaša število novorojenčkov. To velja tudi za druga mesta. Tako je v Ferrari število porodov nazadovalo za 50 odstotkov, pa tudi v Mantovi, Cremoni in Modeni ni nič bolje. V Florenci je prebivalstvo zelo nazadovalo, dočim je v Genovi v zadnjih štirih mesecih umrlo 3338, a rodilo se je 3075 oseb. Torej je število prebivalstva nazadovalo za 263.

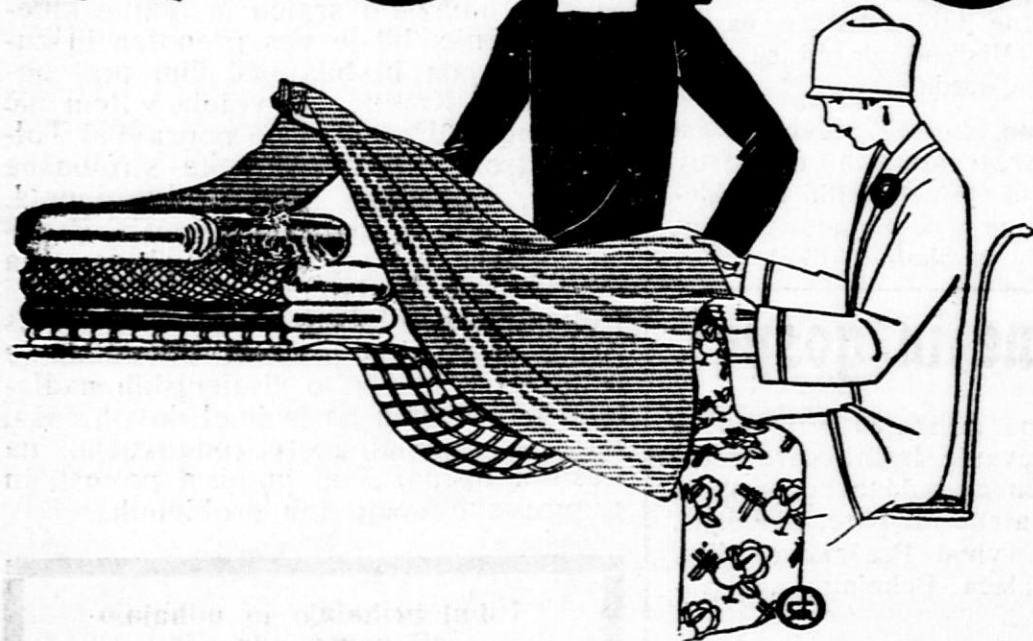
Mussolini ostro kritizira te razmere in povdarja, da je to velika škoda za vso nacijo. Opozarja na črno in žolto pleme, ki se množita z neverjetno naglico in opominja fašiste, da je v interesu domovine, da se število porodov podvoji. Blažena dežela črnosrajčnikov, kjer sam nekronani kralj priporoča ljudem, naj drve v nesrečo in bedo. Italija ima že itak preveč lačnih želodcev in zato sili na Balkan. Kaj bo šele, če se nzeno prebivalstvo pomnoži tako, kakor želi Mussolini!

Fotografski avtomat

V kratkem postavijo v Berlinu in tudi v drugih večjih evropskih mestih po mestu avtomate, ki v Ameriki že funkcijonirajo in ki pomenijo velik prevrat na polju fotografiranja. Avtomat ima obliko lesene kolibe in če vržemo vanj 1 marko, dobimo v 8 minutah filmski trak z osmimi momentnimi fotografijami. Slike so zelo jasne tako, da jih lahko po svojem okusu povečamo. Za povečanje ima ista družba, ki postavlja po ulicah avtomate, posebno delavnico.

Fotografske avtomate je izumil baje ruski študent Josefov, ki je živel v velikih bedi v Newyorku. Prodajal je sladoled in se pečal z izumom, ki ga je pozneje prodal za en milijon dolarjev. Ker gredo kupčije družbe za fotografske avtomate ali fotomane, kakor je bil nazvan prvi aparat, zelo dobro, so bile ustanovljene v Evropi tri podružnice, angleška, francoska in nemška, ki bodo ta izum izkoriščale v Evropi. Izkazalo se je pa, da so fotomani precej dragi in da mora družba razpolagati z velikim kapitalom. Izhod so našli s tem, da so se vse družbe združile v eno in da bo v Bruslju v kratkem ustanovljena kontinentalna družba »Photomata«, ki je že dobila koncesijo tega izuma za 18 evropskih držav in tudi za njihove kolonije. Prvi fotomati bodo postavljeni v Berlinu, ker ima izključno pravico izdelovati fotografske avtomate poleg Amerike znana nemška elektrotehnična tvrdka Siemens Halske, ki ima v mednarodni družbi investiranega največ kapitala. 2000 avtomatov je pri tej tvrdki že naročenih. Tretjina teh bo postavljena v Nemčiji, ostali pa v drugih državah.

NOVO STI

za plašče
in kostume
ravno kar došle!

A. & E. Skaberne

Ljubljana, Mestni trg štev. 10.

Uradnik

s prakso, izurjen v vseh pisarniških delih, zmožen slov., nemškega, italijanskega in nekoliko francoskega jezika. Praksa tudi v lesni stroki. Iščo službo. Nastop lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Izurnost 1702«.

Družabnika

iščem za dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom na dežel. — Potreben kapital 60.000 dinarjev. — Ponudbe pod Družabnik/311» na upravo »Slov. Naroda«.

Knjigovodkinja

z večletno prakso, valena tudi vseh drugih pisarniških del, išče službo. — Ponudbe na upravo lista pod »Knjigovodkinja«. 1730

Plačilna natakara

pridna in poštena, zmožna slovenskega in nemškega jezika, išče službo v večjem hotelu ali kavarni. — Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljivost«. 1732

Vpokojen gospod

išče lepo sobo s hrano pri starejši gospe. — Ponudbe na upravo lista pod »Stojce«. 1731

6 Din lekcija

nemščina, italijanščina. — Jozefinum, steklena vrata, pritičje. 1733

Strojepisni pouk

se vrši vsak dan od 6.—9. ure zvečer. Učna ura 4 Din. Vpisovalno vsak dan od 6.—8. zvečer. Christofor ačni zavod, Ljubljana. Domobranska cesta 7, I. n. 1499

Svetlo sobo,

zračno in v električno razsvetljavo v Rožni dolini oddam boljše go-spodu. Ponudbe na upravo lista pod »Zračna«. 1717

Snežne čevlje in galoše dajte pravočasno v popravilo, trdki

M. TREBAR, Ljubljana,

Sv. Petra cesta štev. 6

Učenka

stara 16 let, močna in zdrava se želi učiti v trgovini z mešanim blagom, da bi imela stanovanje in hrano v hiši. Nastop lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Učenka«. 1725

Makulturni papir

kg à Din 4'—

prodaia uprava »Slov. Naroda.«

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, oredujmi in krediti vsake vrste, eskomoti in inkasno menic ter nakazila v tu. in inozemstvo safe, depoziti itd. itd. Brzojavke: Kredit, Ljubljana — Telefon: 2040 2457 2549 Interurban 2706 2806